

A1s marges

Activacions
digitals de
l'exposició
«DES/ORDRE MORAL.
Art i sexualitat
a l'Europa
d'entreguerres»

GENERALITAT
VALENCIANA
Conselleria d'Educació,
Cultura i Esport

TOTS
A UNA
veu

IVAM

#EducacióIVAM

Versos i besos

El beso, 1927

Federico García Lorca

Llapis grafit, guaix i carbonet sobre cartolina

Museu Casa de los Tiros

MATERIALS

- Vídeo d'introducció.
- Obra de referència.
- [Activitat interactiva](#) (enllaç per a compartir).

TEMPS DE REALITZACIÓ

Aproximadament 30 min.

“En temps sicalíptics” és la secció de l'exposició dedicada al context espanyol en el qual, com que no hi ha estudis que aprofundisquen sobre la dissidència sexual en aquest moment històric, s'hi observen petits canvis, però significatius.

El terme “sicalipsi” s'aplicava fonamentalment a cançons que podríem dir “picants”, és a dir, les lletres de les quals tenien un doble sentit, amb latents connotacions de caràcter sexual. Aquestes cançons, com en altres països del món, es van fer populars en espectacles i ambients nocturns.

A Espanya la producció artística d'aquests temps permet entreveure una tímida obertura respecte a la sexualitat i el canvi dels rols de gènere. El col·lectiu *Las sinsombrero* o part de l'obra de García Lorca en són exemple.

OBRA DE REFERÈNCIA

El bes, 1927, Federico García Lorca. Llapis grafit, guaix i carbonet sobre cartolina. Museu Casa de los Tiros.

DINÀMICA D'AULA

- COMENTARIS A L'OBRA DE REFERÈNCIA

Artistes com Federico García Lorca ocultaven la seua orientació sexual i expressaven la seua identitat en els racons de les seues creacions. Es tractava d'un temor justificat perquè, com en el cas de l'escriptor granadí, les idees polítiques i l'homofòbia social que imperava podien ser causa d'assassinat.

En l'obra gràfica de Lorca hi ha al·lusions a la trobada eròtica i l'amor entre homes. Per descomptat, també en la seua obra literària. L'obra que treballarem mostra el frec dels llavis de dos rostres masculins superposats.

Podem acompanyar l'observació de la il·lustració amb aquesta estrofa de *Soneto del amor oscuro*:

*Tú nunca entenderás lo que te quiero
porque duermes en mí y estás dormido.
Yo te oculto llorando, perseguido
por una voz de penetrante acero.*

- ACTIVITAT INTERACTIVA

Partint dels espais de llibertat que van suposar l'art i els escenaris, la dinàmica proposa crear una llista d'artistes actuals que mostren la seua dissidència i reivindiquen els valors de la diversitat mitjançant la seua pròpia imatge i els missatges de les seues obres.

L'activitat interactiva mostra cinc exemples que es poden comentar grupalment per a desgranar quins elements articulen la dissidència sexual (lletres de cançons, models de relació, expressió de gènere, posicionament polític dels seus protagonistes, etc.)

L'alumnat continuarà la llista amb altres propostes, i argumentarà la seua selecció amb aquests mateixos criteris.

- PREGUNTES PER AL DEBAT

En els versos de García Lorca, a què es pot referir el títol "amor oscuro"? I la "voz de penetrante acero" que afirma que el persegueix?

Què pot suposar que grans estrelles de la cançó incorporen als seus temes lemes i històries que donen suport als drets de la comunitat LGTBIQ?

La gent pot empatitzar més fàcilment amb aquestes idees per mitjà de la música?

Què passa amb les cançons que difonen missatges contraris (masclistes, discriminatoris, etc.)? En coneixes alguna?